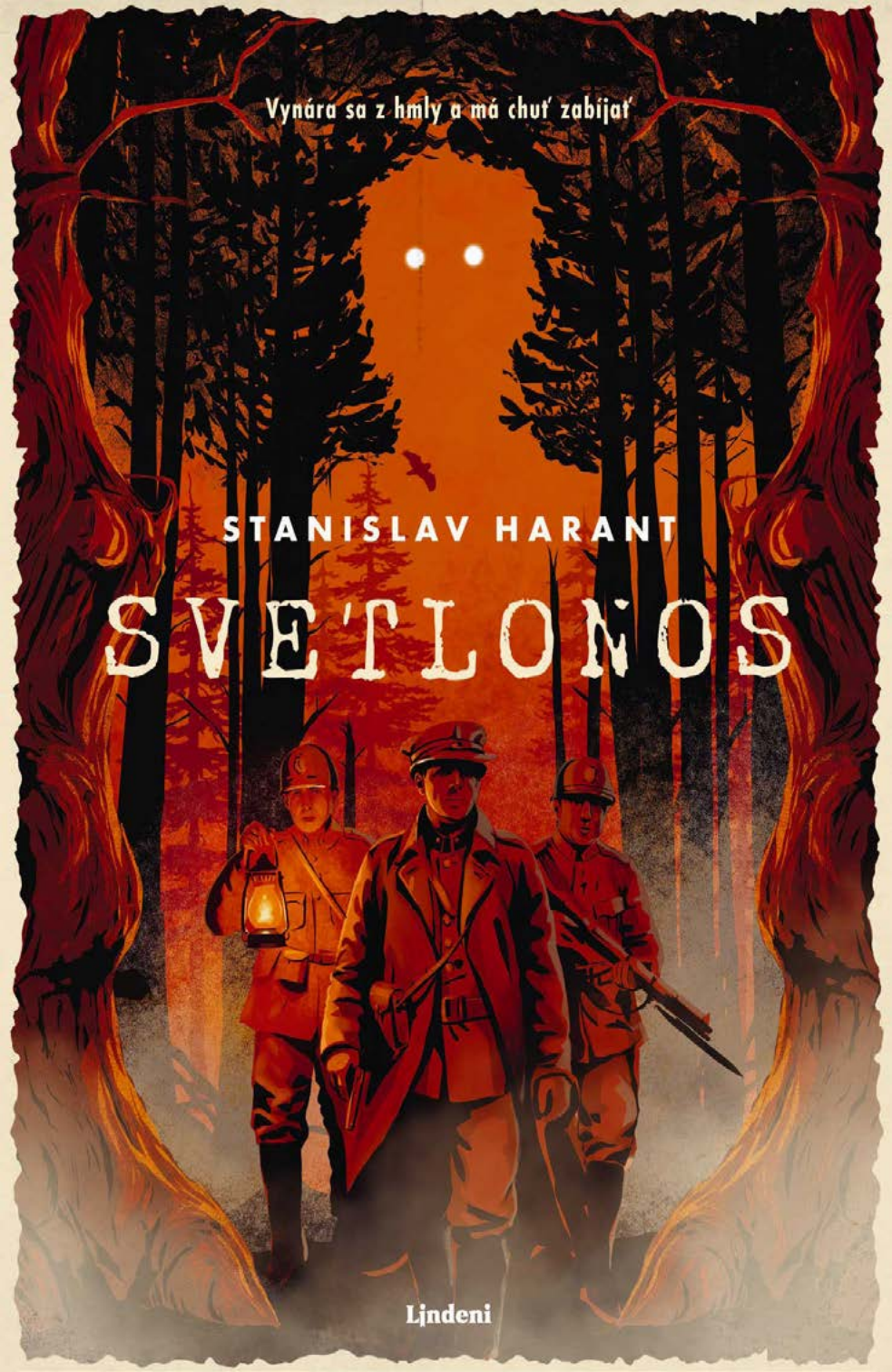

Vynára sa z hmly a má chuť zabíjať
STANISLAV HARANT
SVETLONOS
Lindeni

Svetlonos

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Stanislav Harant

Svetlonos – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

SVETLONOS

STANISLAV HARANT

SVETLONOS

Lindeni

Text © Stanislav Harant, 2026
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2026

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.
Vyťažovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice 2019/790 EÚ je zakázané.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-5241-1
ISBN e-knihy 978-80-566-5244-2 (1. zverejnenie, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-5245-9 (1. zverejnenie, 2026) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-566-5243-5 (1. zverejnenie, 2026) (ePDF)

Venované babke, ktorá ma ako päťročného zoznámila
so svetom písmen a knižných strán.
Myslím, že by bola hrdá.

Celý tento príbeh je vymyslený a vznikol výlučne v autorovej fantázii, hoci miesta, po ktorých kráča hlavný hrdina, skutočne existujú a niektoré udalosti majú svoj základ v legendách a spomienkach, ktoré už dávno zapadli prachom.

V knihe vystupujú postavy, ktoré sú čisto fiktívne, ale aj také, ktoré možno kedysi skutočne žili. Ich osudy a konanie sú však prispôsobené potrebám príbehu a nemožno ich chápať ako presný odraz historickej reality.

PROLÓG

Napriek chladu, ktorý sa spolu so súmrakom zniesol na Vojtovský vrch, mu bolo horúco. Huňu mal rozopnutú, spotená košeľa sa mu lepila na holý chrbát. Dýchal rýchlo a do pľúc lačno nasával životodarný kyslík. Prikrčil sa za mohutným bukom a nesmelo sa obzrel. Nikde nič, na krajinu sadla tma, v ktorej mal bez zdroja svetla problém čokoľvek rozoznať. Iba konáre starých stromov sa dali rozlíšiť na pozadí trochu bledšej oblohy, na ktorej sa začali rozsvecovať prvé osamelé hviezdy.

Baranicu si strhol z hlavy a utrel si do nej spotené čelo. Dych dostal pod kontrolu a snažil sa dodať si odvahu. Zbytočne sa vyľakal, veď aj stará mať hovorili, že sú to iba povedačky!

Vracal sa do Krásna zo Zákopčia, kde bol miestnej krčmárke predať mlieko a vajcia. Na spiatočnej ceste sa zarozprával s dvomi chlapcami v jeho veku, ktorí na roli hrali futbal, a na chvíľu sa k nim pridal. Pozabudol, že dni sú teraz na jeseň krátke, a pod Chotárnym kopcom ho dobehol večer. Vediac, že ho matka vyhreší, pridal do kroku a vtedy zbadal hore pod lesom mihotavé svetlo. Pohybovalo sa sprava doľava, na chvíľu sa zodvihlo do výšky a potom zasa prudko zletelo k zemi.

Svetlonos! napadlo mu.

V prvom momente sa chcel rozbehnúť cestou dole, ale vzápätí v ňom zvíťazila chlapčenská zvedavosť.

Keď sa u nich doma v zime zišli všetky ženy z pľacu na driapačku peria, so zatajeným dychom počúval, ako rozprávali o mŕtvych ľuďoch, ktorí zišli zo sveta násilnou smrťou, a keďže ich duše nemohli nájsť pokoj, strašili po nociach so žeravými očami a hľadali niekoho, koho by so sebou zobrali na druhý svet. Teta Ivorka rozprávala príbeh, ktorý zažil v krčme jej muž Viktor. Chlapi stáli pred hostincom, keď uvideli svetlonosa mátať na kopci oproti. Jeden z chlapov zapískal a vtedy strašidlo ohromnou rýchlosťou letelo smerom k nim. Opití dedinčania tak chytro utekali dovnútra, že vo dverách padali jeden cez druhého a chudák starý bača Srholec si dokonca zlomil nohu.

„Hlavne nepískajte!" radila Ivorka a hodila do seba štamperlík domácej jablkovice. „Ak ho niekedy uvidíte, oblečte si niečo naopak a ľahnite si na cestu medzi koľaje od voza. Vtedy nad vami stratí moc!"

Lenže on bol zvedavý a zahvízdal. Svetlo sa na okamih prestalo hýbať, na moment sa úplne zastavilo, potom však nabralo rýchlosť a blížilo sa smerom k nemu. Utekal ako o život, prázdne vrece, v ktorom predtým z domu niesol tovar, odhodil za seba a snažil sa hlavne nestratiť päťdesiat korún, ktoré kŕčovito zvieral v pravej ruke. Pri prvej príležitosti odbočil z cesty do lesa medzi stromy, aby sa pokúsil ukryť.

Tak sa ocitol za bukom a chystal sa nasadiť si obrátenú baranicu späť na hlavu. Predtým sa pre istotu ešte prežehnal. Vtom začul štrnganie a pomedzi kmene smrekov preblyslo svetlo. Vykríkol a chcel sa rozbehnúť hlbšie do lesa. Zakopol však o koreň a tvárou vletel do hustého malinčia. Nedbajúc na bolesť z poškriabaných líc sa zodvihol pripravený bežať ďalej, už sa však ani nepohol.

Stál priamo pred ním, v ostrom svetle musel prižmúriť oči. Chcel niečo povedať, ale silný úder do hlavy mu túto možnosť navždy odoprel a poslal ho do náručia temného bezvedomia.

KAPITOLA PRVÁ

V miestnosti chabo osvetlenej dvomi petrolejovými lampami visiacimi na železných háčikoch, ktoré boli navŕtané do stropných trámov, nebolo cez kúdole dymu takmer nič vidieť. Tri stoly, ktoré pozostávali z nahrubo ohobľovaných dosiek prirazených k sebe, boli plne obsadené. Na jednoduchých laviciach sedeli chlapi v zamastených plátenných nohaviciach, ošumelých klobúkoch a čižmách zababraných od blata a zvieracieho trusu. Pred každým bol pohár s podivnou čiernou tekutinou, kde-tu doplnený o kalíštek prenikavo páchnucej pálenky. Tu si nikto na spôsoby veľmi nepotrpel. Hlasnú vravu každú chvíľu prerušilo grgnutie a zarastení horali sa nerozpakovali pľuť priamo na udupanú, hlinenú dlážku.

V rohu izby stál veľký šporhelt, okolo ktorého čiperne pobehovala jediná žena nachádzajúca sa v tejto nevyberanej spoločnosti. V jednoduchej čiernej sukni a tesne upnutom kabátci dávala tušiť, že kedysi vlastnila pekný, štíhly driek. Vlasy zopnuté do chvosta, ktoré jej trčali vzadu spod čiernej šatky, boli však už takmer úplne sivé a prezrádzali skutočnosť, že žena už má najlepšie roky dávno za sebou. Napriek tomu bez problémov do piecky priložila veľké bukové poleno a šikovne sa zvŕtala okolo troch hrncov, z ktorých sa rinula prenikavá vôňa dusenej bravčoviny.

O jej bezpečnosť sa staral Gábor, nízky, ale ubitý chlap s neuveriteľne hrubými rukami, ktorý teraz pri jednom zo stolov hral kartovú hru oko. V tomto neoficiálnom hostinci medzi lesmi bol čeľadníkom, zásobovačom a, ak bolo treba, aj vyhadzovačom. Zlé jazyky hovorili, že s majiteľkou v noci aj líha do postele. Tieto reči však vyvracala skutočnosť, že na pozore sa pred ním musela mať nie jedna mladá dievka.

Úplne vzadu, kam svetlo petrolejky ledva dosvietilo, sedel na vysokom drevenom kláte mohutný muž. Tvár, ktorej dominovala neupravená, divoko rozrastená brada, skrýval v tieni, avšak prižmúrenými očami pozorne sledoval všetko dianie naokolo. Čierne pivo, ktoré majiteľka tejto lesnej krčmy varila ktovie z čoho, mu síce veľmi nechutilo, ale po dlhej ceste z Ochodnice, kde bol kúpiť vrece ovsa pre dobytok, mu krátka zastávka predsa len padla vhod. Dve koruny, ktoré pani Vršanová pýtala za svoj horký nápoj, sa mu síce zdali priveľa, no neodolal možnosti na chvíľu ťažký náklad zhodiť z pliec a zvlhčiť si vyschnuté hrdlo.

Volal sa Mikuláš Čabaj a bol jeden z mála ľudí, ktorí žili hore na Vojtovskom vrchu. Urastený tridsiatnik slúžil počas Veľkej vojny v trenčianskom 71. pešom pluku. Po vzbure v Kragujevci, keď bolo popravených niekoľko jeho kamarátov, sa vrátil domov na rodné Kysuce, aby pomohol matke s biednym statkom. Jeho dvaja starší bratia odišli za zárobkami do Ameriky a mladšia sestra zomrela na tuberkulózu. Otca privalil v lese strom, keď bol Mikuláš ešte mládenec, a tak teraz všetky povinnosti padli naňho. Zohnať dostatok paše pre kravu a kozu bol hore v kopcoch nadľudský výkon. Trávy rástlo poskromne a susedia museli bojovať doslova o každú medzu. Aby toho nebolo málo, v auguste udreli obrovské povodne, aké nepamätali ani najstarší obyvatelia v chotári. Voda, ktorá zaplavila polia v okolí rieky Kysuca, zničila úrodu a odkázala gazdov na drahé obilie z dolniakov. Dnes sa mu podarilo kúpiť päťdesiat kíl ovsa, vedel však, že to na dlho stačiť nebude.

Z myšlienok ho vytrhlo zavrčanie. Za stolom, kde hrali karty, sedel aj Rudolf Kotrč, miestny opilec, ktorého prezývali Medveď, pretože

keď to prehnal s pálenkou, vrčal a ručal ako divé zviera. Kôpka mincí pred ním svedčila o tom, že dnes sa mu mimoriadne darí. Zato Gábor so zúrivým výrazom v tvári hodil karty o stôl a zlostne dopil zvyšok piva na dne pohára.

„Bodaj by ťa porantalo, ty škrapúň smradľavý!" neovládol emócie a pokrkvanú bankovku, ktorá mu zostala zrejme ako posledná, napochytro strčil do vrecka na kabáte.

„Sám si škrapúň!" nezostal mu výherca nič dlžný a opäť zavrčal. „Tvojim korunkám bude u mňa lepšie, aj tak by si ich utratil v Čadci za pobehlice."

Do Gábora akoby vošli všetci čerti. Prudko sa odrazil od lavice, vyskočil a ponad stôl zdrapil Medveďa za golier. Pritiahol ho k sebe a čelom trafil presne na koreň nosa. Vytryskla krv a útočníkovi zafŕkala hnevom zvraštenú tvár. Odsotil opilca od seba, ten spadol na zem a hlasno zaryčal. Čeľadník bol v momente pri ňom, zodvihol ho a päsťou trafil do líca. Odletel ako handrová bábika rovno k Čabajovi a vyrazil mu z ruky pohár s pivom. To sa už nerovnej bitke prizerali všetci chlapi v hostinci a pokrikmi povzbudzovali svojho kumpána k ďalšiemu útoku. Ten sa k svojej obeti rýchlo prihnal, zrazu však pred ním vyrástla stena. Bývalý vojak sa zodvihol v celej svojej stodeväťdesiatosemcentimetrovej výške, zbitého Rudolfa postrčil za seba a pokojným hlasom prehodil: „Stačí!"

Gábor zaváhal.

„Nestaraj sa do nás, Čabaj! Je to naša vec!" skúsil nestratiť pred spoluhráčmi tvár.

„Prehral si a peniaze sú Medveďove. Za to, že sa ti nedarí v kartách, ho ešte nemusíš biť."

Bitkár prikývol, potom sa však z ničoho nič zahnal zohnutou pravačkou rovno na Mikuláša. Ten sa bleskovo uhol a vylepil mu zaucho. Plesklo to, ako keď pohonič capne koňa po zadku kvôli lepšiemu výkonu. Gábor preletel k športheltu medzi hrnce. Tie s hrmotom popadali, bravčový guláš vystrekol a ošpliechal ho po tvári a po hrudi.

„Kurvamať!“ zreval, utrel si horúcu zmes do rukáva a vrhol sa poslepiačky znova do vopred prehratého boja.

Čabaj ho chytil oboma rukami okolo pásu, zodvihol do výšky a zavesil za chlopňu kabáta na jeden z prázdnych hákov od petrolejky. Tam zostal visieť a hoci kopal nohami naokolo a mával bezmocne rukami, látka vydržala.

„A dosť!“ Hromové ticho, ktoré po tomto incidente v miestnosti zavládlo, prerušil slabý, ale zato rozhodný hlas.

Majiteľka podniku šibala očami z jednej strany na druhú, špičkou topánky kopla do vyliateho hrnca na dlážke.

„Chlapi dnes pôjdu spať hladní,“ vyčítavo zazrela na Mikuláša a bezradne rozhodila rukami. „To tu naozaj nemôžete jeden večer posedieť slušne ako normálni ľudia? Keby toto robíte u Braunera, tak vás četníci pozatvárajú rovno do basy!“

Bývalý vojak pokrčil plecami a bradou mykol smerom k háku, kde Gábor visel už pokojne ako čerstvo zakuklený motýľ. „Nebyť jeho, tak sa nič nedeje. Vypil by som pivo a pokračoval by som hore. Ale po prvé, kvôli nemu sa mi vylialo, a po druhé, nenechám biť slabého chudáka len preto, lebo sa mu darí v kartách.“

Odkiaľsi spoza neho sa ozvalo súhlasné zavrčanie.

Vršanová prikývla, otočila sa, spod pultu vzala čistý pohár a drevenou naberačkou z veľkého hrnca doň naliala tmavé pivo presne po okraj.

„Vypiť a pokračovať v ceste!“ zavelila a podala mu ho. V tóne jej hlasu nezostal priestor na žiadne oponovanie.

Príšerne horký nápoj, ktorý podľa rečí miestnych varila z pšenice, chmeľu a nejakých lesných korienkov, vyzunkol na dva razy. Odgrgol si do zovretej dlane, postavil na nohy stále ležiaceho Kotrča a zohol sa po vrece. Vyhodil si ho na plece, rukou sa dotkol krempy na klobúku a pri odchode nezabudol ešte vraziť do visiaceho neboráka, ktorý sa opäť rozhojdal.

Krčmárka ho vyprevadila pohľadom, a keď sa dvere za ním zatvorili, obrátila sa k zvyšným hosťom: „Tak, páni, v komore nájdem nejakú slaninu a chleba, kto je hladný, nech sa hlási, guláš dneska nebude."

Keď brala do ruky metlu, prvýkrát pozrela na svojho pomocníka a zahundrala: „A ty tam prestaň hompáľať nohami a hybaj mi pomôcť!"

KAPITOLA DRUHÁ

Vonku sa nadýchol chladného večerného vzduchu, napravil si ovos na pleci, aby sa mu lepšie niesol, a vykročil. Spravil chybu, nepočkal, kým si jeho oči zvyknú na prítmie, a vrazil do bicykla opretého o stoh naukladaného dreva hneď vedľa chodníka. S rachotom cezeň padol na všetky štyri a vrece sa mu zošmyklo na hlavu.

Potichu zahromžil a pokúsil sa vstať, pravá noha sa mu však šmykla na blate a tentokrát zostal ležať na bruchu. Zafučal, striasol obilie z hlavy, vypľul kúsok hliny, ktorá sa mu dostala do úst, a pomaly, zapierajúc sa ľavou rukou o drevo, vstal. V prvom návale zlosti chcel bicykel chytiť a zahodiť čo najďalej. Potom si uvedomil, že patrí Gáborovi, a od svojho úmyslu upustil. Dnes ho už hádam vytrestal dosť a nebude si predsa vybíjať hnev na dopravnom prostriedku.

Bicykel bol tu hore azda jediný svojho druhu. Dole v Čadci sa ich našlo dosť. Nejeden robotník, ktorý pracoval na Ostravsku, mal taký doma, aby sa rýchlejšie dostal na vlak. Tu v kopcoch bol podľa Mikulášovho názoru príliš nepraktický. Gábora na ňom často vídaval fujazdiť po ceste do Krásna a potom poobede celého spoteného lopotiť sa povedľa bicykla hore medzami. *Radšej sa spoľahnúť na svoje nohy, ako potom terigať dohora takú haraburdu!* hovoril si. Aj tak sa rozhodol, že ho aspoň preloží niekam, kde nebude tak zavadzať.

Chytil ho za riadidlá a potlačil dozadu povedľa vchodu do krčmy. Vedel, že sa tam nachádza stodola o dosť väčšia než obývaná hlavná budova. Oprie bicykel tam a bude pokoj!

Prekvapený, ako ľahko stroj ide, bol raz-dva na priestranstve pred stodolou. Aj tento nepravidelný obdĺžnik posiaty trávou bol dookola lemovaný naukladanou smrekovou metrovicou. Priblížil sa k mohutným vrátam a zazdalo sa mu, že počuje zafŕkanie.

Zastal.

Bol si istý, že stará Vršanová koňa nemá. Chovala iba jednu kravu kvôli čerstvému mlieku a sliepky kvôli vajciam, ale zdroje jej príjmu pochádzali z prevádzky hostinca a povrávalo sa, že má aj schválený vdovský príspevok. Do mesta nechodila, o všetko zásobovanie sa staral Gábor. Ten robil veľký nákup raz mesačne a na dovoz všakovakého tovaru využíval služby gazdu Petreka, ktorý so svojimi tromi koňmi oral, zvážal aj ťahal drevo.

Snažil sa napnúť uši, ale počul už len tlmený smiech a vravu z krčmy, ktorú mal teraz po svojej ľavej strane. Opatrne oprel bicykel o kopu dreva a takmer po špičkách sa zakrádal k dverám do stodoly. Nebol si istý, či sa mu to iba nezdá, ale dal by tri prsty do ohňa za to, že škárou medzi doskami videl preblysnúť svetlo. Iba na kratučký okamih, potom zhaslo, akoby niekto sfúkol sviečku. Pristúpil až k dverám a jedno oko prilepil k medzere v doskách.

Nezazrel nič.

Nech sa snažil, ako chcel, videl len hustú, nepreniknuteľnú tmu. Odtiahol hlavu a skusmo dlaňou zatlačil. Vráta zavŕzgali, ale pohli sa iba o pár centimetrov. Potom narazili na odpor. Zvnútra boli zrejme blokované závorou.

Mal by som sa poriadne vyspať, už vidím samé bludy, napadlo mu a vybral sa radšej preč. Zodvihol vrece ovsa, opäť si ho vyhodil na plecia, spravil zopár skúšobných krokov, napravil ho a dal sa stúpať po blatistom chodníku dohora.

Spoza mrakov sem-tam vykukol mesiac dorastajúci do splnu a robil mu spoločnosť. Vietor občas zafúkal, síce slabo, ale už v ňom bolo cítiť studený dych prichádzajúcej zimy. Kráčal sústredene, každý krok mal premyslený. Nechcel si na kameni či medzi koreňmi vyvrtnúť členok. Kým by sa tu v samote medzi lesmi dovolal pomoci, mohol do rána pokojne aj zamrznúť.

Cesta sa v tomto mieste mierne točila vpravo, prechádzala riedkym bukovým lesom a začala stúpať. Bol to posledný a zároveň najťažší úsek, po ktorom už nasledovala iba rovina až k jeho rodnému domu. Odhodlane pridal do kroku a už sa videl zababušený pod hrubou perinou, keď z ničoho nič zakopol. Hodilo ho dopredu a aby udržal rovnováhu, musel vrece zhodiť na zem.

„Šľak aby to trafil!“ zaklial a snažil sa v lesnej temnote identifikovať prekážku, ktorá sa mu zamotala pod nohy. Priamo v strede cesty ležal nehybný predmet neurčitého tvaru.

Zohol sa a rukou nahmatal ľudskú nohu.

„Preboha!“ vydýchol a s rastúcimi obavami zistil, že na tvrdej hline skutočne leží telo.

So skúsenosťou profesionála, ktorú nadobudol v rakúsko-uhorskom vojsku, našiel krk a dvomi prstami skúšal zachytiť tep.

Nič.

Ten človek bol jednoznačne mŕtvy.

Mesiac v snahe pomôcť vyliezol spoza hradby mračien a na chvíľu osvetlil desivú scenériu uprostred Vojtovských vrchov. Mikuláš Čabaj s hrôzou pozeral do meravej tváre asi pätnásťročného chlapca, ktorému na ľavom spánku zívala obrovská, krvou zaliata diera.